LITERATURA

Viatge a la Itàlia convulsa de les Brigades Roges

Giorgio Fontana narra la investigació d'un assassinat a Milà l'any 1981

JORDI NOPCA
BARCELONA

"Tenia la necessitat d'entendre alguna cosa de la Itàlia on vaig néixer, un lloc totalment diferent de l'actual", diu Giorgio Fontana (Saronno, 1981), que amb la novel·la *Muerte de un hombre feliz* (Libros del Asteroide) va aconseguir el penúltim premi Campiello. Aquesta Itàlia és la de principis de la dècada dels 80, i l'escenari és Milà, on el novel·lista va créixer. "L'intel·lectual Franco Fortini deia que l'únic període important de la vida és el que t'envolta quan neixes, i paradoxalment és d'aquell del qual recordes menys coses", diu.

Fontana va començar a gratar en la història i es va trobar amb la Itàlia convulsa en què el grup d'extrema esquerra Brigades Roges atemptava contra el poder. Van ser anys de segrestos i assassinats, entre els quals hi va haver el de l'ex primer ministre d'Itàlia Aldo Moro, el sindicalista Guido Rossa i l'advocat Fulvio Croce. La novel·la comença amb un crim: Vissani, un "vulgar, odiós i innocent" exponent de la branca més de dretes de Democràcia Cristiana, és liquidat per la Formació Proletària de Combat, una cèl·lula de les Brigades Roges. El cas és assignat al fiscal Giacomo Colnaghi. "Actualment, quan es parla dels Anys de Plom tot queda reduït als crims, però en realitat eren anys en què hi havia una gran tensió entre idees, en què hi havia la voluntat ferma de canviar la societat –diu Fontana–. Moltes de les lleis modernes, com ara la del divorci o la de l'avortament, es van tirar endavant aquells anys. La política entrava en la vida quotidiana constantment, de vegades invasivament i tot".

Encara que la versió italiana del llibre hagi aparegut a Sellerio, l'editorial siciliana que publica Andrea Camilleri, *Muerte de un hombre feliz* no és una novel·la negra, sinó que aprofundeix en el dia a dia de Colnaghi, que de dilluns a divendres viu a Milà –obsedit per la feina– i passa els caps de setmana al petit poble de Saronno, amb la dona i els fills. "Giacomo Colnaghi és un home feliç encara que no sigui ni un gran pare ni un bon marit. Fa una feina que li agrada, gaudeix de les petites coses de la vida i no ha perdut la curiositat. S'apassiona per investigar. Mai no en té prou", explica Fontana.

01

01. Entre les víctimes de les Brigades Roges hi va haver l'advocat Fulvio Croce.
VIQUIPÈDIA

02

02. Fontana a Barcelona.
MANOLO GARCÍA

"La violència és una aberració"

Un aspecte interessant del personatge creat per Fontana –que ja va aparèixer com a secundari a *Per legge superiore* (2011)– és la seva religiositat. "En Giacomo sap que l'autèntica justícia és la de Déu, però fa una feina en què ell també pot jutjar els altres. Aquestes dues nocions entren en contradicció", admet Fontana, que es va llicenciar en filosofia amb una tesi sobre el llegat del pensador i matemàtic Hilary Putnam. "A diferència d'en Giacomo, que és democristià, com a observador jo em sento més a prop del socialisme anarquista, tot i que penso que la violència sobre l'ésser humà és una aberració, sempre que no sigui una violència defensiva", diu.

En aquest punt entra en joc el segon gran personatge de la novel·la, Ernesto Colnaghi –pare d'en Giacomo–, partisà comunista durant la Segona Guerra Mundial. "Els partisans van fer servir una violència defensiva contra una altra violència més gran i que era tolerada. La seva violència es trobava dins dels paràmetres de la justícia –diu–. La Resistència va ser el punt àlgid de la història d'Itàlia al segle XX: èticament, políticament i humanament. Un poble que després de vint anys de dictadura feixista, d'atrocitats i horrors, s'atreveix a aixecar-se i combatre per la llibertat em sembla admirable". Després de l'heroïcitat, però, la Itàlia de la postguerra va anar retallant els drets dels ciutadans fins al punt que a finals de la dècada dels 60 l'extrema esquerra diria prou i es revoltaria mitjançant la protesta i també amb les armes.